ULKOMINISTERIÖ
Oikeuspalvelu
OIK-01 Kaija Suvanto
OIK-20 Jasmine Sommardal

PC0TQ3WT-15

11.12.2018

Eduskunta
Puolustusvaliokunta

Viite
HE 253/2018 vp

Asia
Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle kansallisen turvallisuuden huomioon ottamista alueiden käytössä ja kiinteistönomistuksissa koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt ulkoministeriön asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle kansallisen turvallisuuden huomioon ottamisesta alueiden käytössä ja kiinteistönomistuksissa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 253/2018 vp).

Valtioneuvoston kanslia asetti 1.6.2017 työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus säädösmuutoksista, joita valtion kokonaisturvallisuuden parantaminen kiinteä omaisuuden siirroissa edellyttää. Ulkoministeriön edustaja osallistui työryhmän työhön. Työryhmä luovutti mietintönsä valtioneuvoston kanslialle 28.6.2018. Ulkoministeriö on 17.8.2018 antanut lausunnon kysymyksistä, jotka työryhmän mietinnön jatkotarkastelussa nousivat esille (HEL7M1416-17). Lausuntokierroksen jälkeen esitystä on jatkovalmisteltu puolustusministeriössä.

Lausunnossaan ulkoministeriö yhtyy mietinnössä esitettyyn näkemykseen Euroopan ja Itämeren alueen heikentyneestä turvallisuustilanteesta sekä uusista, hybriditoiminnan kaltaisista uhkista. Muuttuneessa tilanteessa korostuu Suomen ulkorajojen turvaamisen ohella myös tarve suojautua ulkoiselta vaikuttamiselta maan rajojen sisäpuolella. Ulkoministeriö pitää tärkeänä, että kansallista turvallisuutta mahdollisesti vaarantavaan kiinteistöomistukseen kiinnitetään huomiota ja pyritään myös säädösmuutoksin ehkäisemään sellaisen omistuksen syntymistä.

Mietinnössä tiettyjen kiinteistöjen hankkimisen luvanvaraisuutta koskevan 4. lakiehdotuksen soveltamisala oli rajoitettu koskemaan muita kuin Euroopan unionin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaisia ja muita kuin Euroopan unionissa tai Euroopan talousalueella kotipaikkaansa pitäviä yhteisöjä. Ulkoministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että sanotulla lakiehdotuksella ei pystytä puuttumaan mahdollisiin keinotekoisiin omistusjärjestelyihin, koska yhteisön tosiasiallinen määräysvalta ei esitysluonnoksessa ollut luvanvaraisuuden perusteena. Esityksen jatkovalmisteluissa 4. lakiehdotusta on muutettu muokkaamalla lakiehdotuksen henkilöllistä soveltamisalaa. Hallituksen esityksessä ehdotetaan nyt, että 4. laki koskisi myös sellaisia yhteisöjä, joilla on kotipaikka Euroopan unionissa tai Euroopan talousalueella, mutta joissa Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolisella yhteisöllä tai luonnollisella henkilöllä

on vähintään yksi kymmenesosa osakeyhtiön kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä tai vastaava tosiasiallinen vaikutusvalta (HE, s. 44). Lakiehdotusten suhdetta toisiinsa koskevassa jaksossa myös todetaan, että ehdotetulla etuostolailla olisi mahdollista puuttua esimerkiksi tilanteisiin, joissa kiinteistön todelliset omistussuhteet on piilotettu keinotekoisin järjestelyin, eikä luvanvaraisuus siksi soveltuisi (HE, s. 33).

Lausunnossaan ulkoministeriö kiinnitti samalla huomiota myös siihen, että liittyessään Euroopan talousalueeseen Suomi sitoutui luopumaan vaiheittain kiinteän omaisuuden hankintaa koskevista rajoituksista Euroopan unioniin ja Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisten ja mainituissa valtioissa kotipaikkaansa pitävien yhteisöjen osalta. Ulkoministeriö piti siten lausunnossaan oikeudellisesti perusteltuna, että Euroopan unioniin ja Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaiset ja mainituissa valtioissa kotipaikkaansa pitävät yhteisöt oli rajattu luvanvaraisuuden ulkopuolelle.

Ulkoministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota myös siihen, että Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 61 § 4 kohdan mukaan ”*Kiinteän omaisuuden lunastamiseen valtion tarpeisiin sovelletaan valtakunnan lakia*.” Aiemmasta esitysluonnoksesta ei ilmennyt, olisiko lunastusta koskevan 2. lakiehdotuksen mukainen lunastus kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi itsehallintolain tarkoittamaa lunastamista valtion tarpeisiin ja sovellettaisiinko 2. lakiehdotusta siten Ahvenanmaalla. Viitaten maakunnan itsehallintolain 18 § 8 kohdan mukaiseen lainsäädäntövaltaan esitystä on nyt selvennetty siten, että lunastusta koskeva lakiehdotus ei ole tarkoitettu tulemaan voimaan Ahvenanmaan alueella (HE, s. 47). Esityksen jatkovalmisteluiden aikana Ahvenanmaan maakunnan hallitus on myös antanut lausunnon esitysluonnoksesta (21.11.2018). Lausunnossa maakunnan hallitus pitää myönteisenä, että Ahvenanmaa on rajoitettu ehdotetun sääntelykokonaisuuden ulkopuolelle.

Liitteet -

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Oikeuspalvelu
OIK-20 Jasmine Sommardal

Asiasanat	ALUESUUNNITTELU, LAINSÄÄDÄNTÖ, AHVENANMAA, TURVALLISUUSPOLITIIKKA
Hoitaa	**EUR-01; OIK-20**
Hoitaa UE	
Koordinoi	
Tiedoksi	AVS-POL; HAL-01; HAL-60; ITÄ-01; ITÄ-02; ITÄ-10; OIK-01; OIK-10; POL-01; POL-02; POL-10; PRO-00; TUO-01; TUO-02; TUO-10; UKKMI-00; UMI-00; VIE-02; VIE-10; VSI-00

Laatija jakanut